

Vylučovací žaloba

Kupní smlouva, kterou se převádí nemovitost, jež je předmětem evidence v katastru nemovitostí, nemá účinek převodní, ale pouze účinek obligační. Zavazuje zcizitele (prodávajícího) k tomu, aby vlastnictví věci na nabyvatele (kupujícího) dalším úkonem, který je právně uznávaným způsobem převodu vlastnictví, převedl.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky č.j. 29 ICdo 68/2020-58 ze dne 12.5.2022)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobce R. Š., narozeného XY, bytem XY, zastoupeného Mgr. L.Z., advokátem, se sídlem v P., proti žalovanému BHJ správci v. o. s., se sídlem v H.K., jako insolvenčnímu správci dlužníka S. S., zastoupenému JUDr. J.H., advokátem, se sídlem v H.K., o vyloučení nemovité věci z majetkové podstaty dlužníka, vedené u Krajského soudu v Hradci Králové pod sp. zn. 35 ICm XY, jako incidenční spor v insolvenční věci dlužníka S. S., narozeného XY, bytem XY, vedené u Krajského soudu v Hradci Králové pod sp. zn. KSHK 35 INS XY, o dovolání žalobce proti usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 11. prosince 2019, č. j. 35 ICm XY, 104 VSPH XY (KSHK 35 INS XY), tak, že usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 11. prosince 2019, č. j. 35 ICm XY, 104 VSPH XY (KSHK 35 INS XY), se mění tak, že usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 31. července 2019, č. j. 35 ICm XY, se mění tak, že žaloba se neodmítá.

Z odůvodnění:

1. Usnesením ze dne 31. července 2019, č. j. 35 ICm XY, Krajský soud v Hradci Králové (dále též jen „insolvenční soud“):

[1] Odmítl jako opožděnou žalobu, kterou se žalobce (R. Š.) domáhal vůči žalovanému (BHJ správci v. o. s., jako insolvenčnímu správci dlužníka S. S.), vyloučení označeného pozemku z majetkové podstaty dlužníka (bod I. výroku).

[2] Uložil žalobci zaplatit žalovanému na náhradě nákladů řízení částku 8.228 Kč (bod II. výroku).

2. Insolvenční soud – vycházející z ustanovení § 160 odst. 1 a 4 a § 225 zákona č. [182/2006](#) Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenčního zákona) – dospěl k závěru, že žaloba (podaná 23. května 2019) je opožděná, jelikož (řádné) vyrozumění žalovaného o soupisu pozemku do majetkové podstaty dlužníka bylo doručeno žalobci dne 27. července 2018.

3. K odvolání žalobce Vrchní soud v Praze usnesením ze dne 11. prosince 2019, č. j. 35 ICm XY, 104 VSPH XY (KSHK 35 INS XY):

[1] Potvrdil usnesení insolvenčního soudu ve výroku o odmítnutí žaloby (první výrok).

[2] Změnil usnesení insolvenčního soudu ve výroku o nákladech řízení jen tak, že výši náhrady nákladů řízení určil částkou 726 Kč (první výrok).

[3] Určil, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení (druhý výrok).

4. Odvolací soud – vycházejí rovněž z ustanovení § 160 odst. 1 a 4 a § 225 insolvenčního zákona – dospěl po přezkoumání napadeného usnesení k následujícím závěrům:

5. Žaloba je vskutku opožděná, jelikož lhůta k jejímu podání uplynula již 27. srpna 2018. Otázku aktivní (věcné) legitimace k podání žaloby přitom nelze směřovat s během lhůty k jejímu podání.

6. Co do žalobcem namítaných nedostatků vyrozumění o soupisu odvolací soud uzavírá, že soud, u kterého měla být podána žaloba, byl označen dostatečně.

7. Proti usnesení odvolacího soudu podal žalobce dovolání, jehož přípustnost vymezuje ve smyslu ustanovení § 237 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu (dále též jen „o. s. ř.“), argumentem, že napadené rozhodnutí závisí jednak na vyřešení právní otázky, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu (konkrétně otázky náležitosti vyrozumění o soupisu), jednak na vyřešení právních otázek, které v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyly vyřešeny (konkrétně otázek vlivu aktivní věcné legitimace vylučovatele na běh lhůty k podání vylučovací žaloby). Dovolatel namítá, že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci (dovolací důvod dle § 241a odst. 1 o. s. ř.), a požaduje, aby Nejvyšší soud napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

8. V mezích uplatněného dovolacího důvodu argumentuje dovolatel k dovoláním předestřeným právními otázkami následovně:

K otázce č. 1 (náležitosti vyrozumění o soupisu)

9. Ve vztahu k této otázce dovolatel snáší argumenty ve prospěch závěru, že mu lhůta k podání vylučovací žaloby ani nezačala plynout, neboť nešlo o výzvu řádnou; potud odkazuje na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. května 2012, sp. zn. 29 Cdo 4034/2011, uveřejněný pod číslem 127/2012 Sb. rozh. obč. (dále jen „R 127/2012“) [který je (stejně jako další rozhodnutí Nejvyššího soudu zmíněná níže) dostupný i na webových stránkách Nejvyššího soudu]. Obecné označení příslušného soudu jako „soudu insolvenčního“ nemá dovolatel s ohledem na důsledky takové výzvy za dostačující, je-li adresátem výzvy osoba neznalá práva a právního názvosloví, které v ní bylo použito; srov. nález Ústavního soudu ze dne 11. května 1999, sp. zn. I. ÚS 367/98, uveřejněný pod číslem 72/1999 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu, a nález Ústavního soudu ze dne 15. října 2003, sp. zn. IV. ÚS 115/03, uveřejněný pod číslem 119/2003 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu (nálezy jsou dostupné i na webových stránkách Ústavního soudu).

K otázce č. 2 (vliv aktivní věcné legitimace vylučovatele na běh lhůty k podání vylučovací žaloby)

10. Potud dovolatel namítá, že závěr odvolacího soudu, podle něhož měl žalobu podat ve lhůtě uvedené ve vyrozumění, ač tehdy (ještě) nebyl vlastníkem pozemku (tedy předtím, než získal aktivní legitimaci k podání žaloby), není souladný se smyslem a účelem zákonných ustanovení chránících osoby, jejichž vlastnická práva k majetku vylučují jeho zahrnutí do soupisu majetkové podstaty dlužníka. Kdyby žalobu podal v soudem vymezené lhůtě, riskoval by neúspěch; potud dovolatel poukazuje na závěry obsažené v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 31. ledna 2006, sp. zn. 29 Odo 312/2003, uveřejněném pod číslem 57/2007 Sb. rozh. obč., a v rozsudku ze dne 28. února 2006, sp. zn. 29 Odo 803/2003. Závěr přijatý odvolacím soudem znemožňuje třetí osobě domoci se vyloučení majetku z majetkové podstaty dlužníka, vyrozumí-li ji insolvenční správce dlužníka o soupisu majetku předtím, než nabude aktivní (věcnou) legitimaci k podání vylučovací žaloby.

11. Odtud dovolatel dovozuje, že vyrozumění o soupisu lze účinně učinit (s účinky zahájení běhu lhůty k podání vylučovací žaloby) jen vůči osobám, jimž k okamžiku doručení vyrozumění svědčí aktivní věcná legitimace k podání vylučovací žaloby. K tomu dále uvádí, že skutečnost významná podle hmotného práva pro vyloučení pozemku z majetkové podstaty dlužníka nastala až 25. května 2019 (kdy se stal vlastníkem pozemku); potud odkazuje i na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. června 2009, sp. zn. 29 Cdo 1838/2007. Předmětnou otázku má dovolatel za dovolacím soudem neřešenou.
12. S přihlédnutím k době vydání napadeného rozhodnutí je pro dovolací řízení rozhodný občanský soudní řád v aktuálním znění.
13. Dovolání v dané věci je přípustné podle ustanovení § 237 o. s. ř., když pro ně neplatí žádné z omezení přípustnosti dovolání vypočtených v § 238 o. s. ř., a v posouzení dovoláním předestřených právních otázek jde o věc dovolacím soudem v insolvenčních souvislostech beze zbytku neřešenou.
14. Vady řízení, k nimž Nejvyšší soud u přípustného dovolání přihlíží z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), nejsou dovoláním namítány a ze spisu se nepodávají, Nejvyšší soud se proto – v hranicích právních otázek vymezených dovoláním – zabýval tím, zda je dán dovolací důvod uplatněný dovolatelem, tedy správností právního posouzení věci odvolacím soudem.
15. Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.
16. Oba soudy vyšly pro účely posouzení, zda žaloba je opožděná, z následujících skutečností:
17. Dlužník (jako prodávající) uzavřel s žalobcem (jako kupujícím) kupní smlouvu datovanou dne 3. dubna 2009, leč podepsanou smluvními stranami (až) dne 19. června 2009 (dále jen „kupní smlouva“), kterou předmětný pozemek (s budovou na něm stojící) převedl do vlastnictví žalobce za dohodnutou kupní cenu ve výši 1.800.000 Kč.
18. Věřitelským insolvenčním návrhem došlým insolvenčnímu soudu 9. října 2012 bylo zahájeno insolvenční řízení na majetek dlužníka a účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení nastaly dne 10. října 2012 (kdy insolvenční soud zveřejnil v insolvenčním rejstříku vyhlášku, kterou se oznamuje zahájení insolvenčního řízení, vydanou téhož dne).
19. Usnesením ze dne 21. března 2013, č. j. KSHK 35 INS XY, insolvenční soud (mimo jiné) zjistil úpadek dlužníka a jeho insolvenčním správcem ustanovil žalovaného.
20. Usnesením ze dne 18. dubna 2014, č. j. KSHK 35 INS XY, prohlásil insolvenční soud konkurs na majetek dlužníka.
21. Žalovaný sepsal pozemek (s budovou na něm stojící) do majetkové podstaty dlužníka dne 30. dubna 2013.
22. Žalobce podal dne 20. července 2018 návrh na vklad vlastnického práva k pozemku na základě kupní smlouvy do katastru nemovitostí.
23. Podáním datovaným 25. července 2018, doručeným dovolateli dne 27. července 2018, vyrozuměl žalovaný dovolatele, že:
 - „usnesením Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 21. března 2013, č. j. KSHK 35 INS XY, byl zjištěn úpadek dlužníka“ (označeného tamtéž jménem, příjmením, datem narození a bydlištěm),

- „usnesením „Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 18. dubna 2014, č. j. KSHK 35 INS XY, byl na majetek dlužníka prohlášen konkurs“,
- byl ustanoven insolvenčním správcem (označuje se posléze u podpisu obchodní firmou i sídlem),
- pozemek (se stavbou na něm stojící) sepsal k 30. dubnu 2013 do majetkové podstaty dlužníka.

„S ohledem na výše uvedené“ pak žalovaný tamtéž poučil dovolatele dle ustanovení § 225 insolvenčního zákona, že: „(...) osoby, které tvrdí, že označený majetek neměl být do soupisu zahrnut proto, že to vylučuje jejich právo k majetku nebo že tu je jiný důvod, pro který neměl být zahrnut do soupisu, se mohou žalobou podanou u insolvenčního soudu domáhat rozhodnutí, že se tento majetek vylučuje z majetkové podstaty.“ a že: „Žaloba musí být podána proti insolvenčnímu správci, a to ve lhůtě 30 dnů ode dne, kdy Vám bylo doručeno vyrozumění o soupisu majetku, k němuž uplatňujete právo. Lhůta je zachována, dojde-li žaloba nejpozději posledního dne lhůty insolvenčnímu soudu. Nebyla-li žaloba podána včas, platí, že označený majetek je do soupisu pojat oprávněně.“

24. Rozhodnutím ze dne 29. srpna 2018, č. j. V-7867/2018-602, zamítl Katastrální úřad pro Královehradecký kraj, katastrální pracoviště Hradec Králové, návrh žalobce na vklad vlastnického práva žalobce na základě kupní smlouvy.

25. Rozsudkem ze dne 18. prosince 2018, č. j. 16 C 39/2018-69, který nabyl právní moci dne 9. května 2019, Krajský soud v Hradci Králové povolil vklad vlastnického práva žalobce k pozemku (jehož součástí je budova) podle kupní smlouvy; právní účinky zápisu do katastru nemovitostí (provedeného katastrálním úřadem dne 20. května 2019) nastaly k 20. červenci 2018. Dalšími účastníky řízení byli dlužník a žalovaný.

26. Dovolatel podal vylučovací žalobu v této věci u insolvenčního soudu dne 23. května 2019.

27. Pro další úvahy Nejvyššího soudu jsou rozhodná následující ustanovení insolvenčního zákona a vyhlášky č. [311/2007](#) Sb., o jednacím řádu pro insolvenční řízení a kterou se provádějí některá ustanovení insolvenčního zákona (dále jen „jednacím řád pro insolvenční řízení“) [ve znění, jež ode dne vyhotovení vyrozumění o soupisu nedoznalo změn]:

§ 160 (insolvenčního zákona)

(1) Incidenční spor se projedná a rozhodne na návrh oprávněné osoby, podaný v rámci insolvenčního řízení u insolvenčního soudu; tento návrh má povahu žaloby.

(...)

(4) Žalobu podanou podle odstavce 1 opožděně nebo osobou, která k tomu nebyla oprávněna, insolvenční soud odmítne. Stejně postupuje, má-li žaloba nedostatky, které se nepodařilo odstranit a které mu brání v řízení o ní pokračovat.

(...)

§ 224 (insolvenčního zákona)

Vyrozumění o soupisu

(1) Insolvenční správce, který запиše do soupisu věci, práva, pohledávky a jiné majetkové hodnoty, které nenáleží dlužníku nebo jejichž zahrnutí do majetkové podstaty je sporné zejména proto, že k nim třetí osoba uplatňuje práva, která to vylučují, do soupisu poznamená, komu sepisovaný majetek náleží, nebo kdo k němu uplatňuje své právo. Tuto osobu insolvenční správce písemně vyrozumí o zahrnutí majetku do soupisu a na její žádost jí o tom vydá osvědčení. Osvědčení musí vždy obsahovat i uvedení důvodu, pro který insolvenční správce tento majetek sepsal.

(2) Vyrozumění podle odstavce 1 musí obsahovat i poučení o možnosti podat vylučovací žalobu a o následcích zmeškání lhůty k podání vylučovací žaloby; náležitosti tohoto vyrozumění stanoví prováděcí právní předpis.

(...)

Vyloučení a vynětí z majetkové podstaty

§ 225 (insolvenčního zákona)

(1) Osoby, které tvrdí, že označený majetek neměl být do soupisu zahrnut proto, že to vylučuje jejich právo k majetku nebo že tu je jiný důvod, pro který neměl být zahrnut do soupisu, se mohou žalobou podanou u insolvenčního soudu domáhat rozhodnutí, že se tento majetek vylučuje z majetkové podstaty.

(2) Žaloba musí být podána proti insolvenčnímu správci, a to ve lhůtě 30 dnů ode dne, kdy osobě uvedené v odstavci 1 bylo doručeno vyrozumění o soupisu majetku, k němuž uplatňuje právo. Lhůta je zachována, dojde-li žaloba nejpozději posledního dne lhůty insolvenčnímu soudu.

(3) Nebyla-li žaloba podána včas, platí, že označený majetek je do soupisu pojat oprávněně. Totéž platí i tehdy, jestliže insolvenční soud žalobu zamítl, nebo jestliže řízení o žalobě zastavil nebo ji odmítl.

(...)

§ 431 (insolvenčního zákona)

Ministerstvo stanoví vyhláškou

a/ náležitosti (...) vyrozumění o soupisu (...),

(...)

§ 13a (jednacího řádu pro insolvenční řízení)

Vyrozumění o soupisu majetkové podstaty

(1) Písemné vyrozumění o zahrnutí věci, práva, pohledávky a jiné majetkové hodnoty do soupisu majetkové podstaty obsahuje

- a/ označení insolvenčního soudu včetně spisové značky, pod kterou je insolvenční řízení vedeno,
- b/ označení dlužníka a označení osoby, které je vyrozumění určeno,
- c/ údaje umožňující identifikaci věci, práva, pohledávky a jiné majetkové hodnoty zahrnuté do soupisu majetkové podstaty,
- d/ odůvodnění zahrnutí věci, práva, pohledávky a jiné majetkové hodnoty do soupisu majetkové podstaty,
- e/ datum a podpis insolvenčního správce.

(2) Vyrozumění o soupisu majetkové podstaty dále obsahuje poučení o možnosti podat vylučovací žalobu s uvedením lhůty k jejímu podání a o následcích zmeškání této lhůty.

(3) Pro označení dlužníka a osoby, které je vyrozumění určeno, se použije obdobně § 21 odst. 2.

28. Ve výše ustaveném skutkovém a právním rámci činí Nejvyšší soud k dovoláním předestřeným právním otázkám následující závěry:

K otázce č. 1 (náležitosti vyrozumění o soupisu)

29. V R 127/2012 (z něž vyšel i odvolací soud) se Nejvyšší soud vyslovil k rozsahu poučovací povinnosti insolvenčního správce (při výkladu ustanovení § 224 odst. 1 a § 225 odst. 3 insolvenčního zákona ve znění, jež se shoduje se zněním rozhodným i pro tuto věc) tak, že vyrozumění o soupisu majetku do majetkové podstaty dle § 224 odst. 1 věty druhé insolvenčního zákona musí kromě označení majetku pojatého do soupisu a označení insolvenční věci (včetně osoby dlužníka a insolvenčního správce, který výzvu činí) dále obsahovat i poučení o možnosti podat vylučovací žalobu, délce a počátku běhu lhůty k jejímu podání, uvedení osoby, vůči níž má žaloba směřovat, označení soudu, u něhož má být podána, jakož i poučení o následcích zmeškání lhůty k podání vylučovací žaloby. Tamtéž Nejvyšší soud uzavřel, že chybí-li ve vyrozumění některá z těchto podstatných náležitostí, nemůže jeho doručení přivodit počátek běhu lhůty k podání vylučovací žaloby dle ustanovení § 225 odst. 2 insolvenčního zákona a v důsledku tohoto ani následek uvedený v ustanovení § 225 odst. 3 insolvenčního zákona.

30. V R 127/2012 Nejvyšší soud dále uzavřel, že podstatnou náležitostí vyrozumění naopak není uvedení důvodu, pro který insolvenční správce majetek, k němuž uplatňuje svá práva třetí osoba, do majetkové podstaty sepsal. Jakkoliv je vhodné, aby důvod sepisu byl uveden již ve vyrozumění, což třetí osobě umožní uplatnit vhodný způsob obrany (řádně koncipovat vylučovací žalobu), případně vůbec zvážit, zda bude proti sepisu brojit, nejde o náležitost, jejíž absence by způsobila bezúčinnost vyrozumění. Je tomu tak především proto, že insolvenční správce není vázán důvodem, pro který dotčený majetek pojal do soupisu. Nelze-li vyloučit, že důvody soupisu budou posléze, třeba i v průběhu řízení o vylučovací žalobě měněny, aniž by vyučovateli musela být doručována nová vyrozumění o soupisu (o jeho důvodech), nemůže být důvod soupisu podstatnou náležitostí vyrozumění. Neobsahuje-li vyrozumění důvod soupisu, může třetí osoba po insolvenčním správci požadovat vydání tzv. osvědčení o soupisu, v němž již (podle výslovné dikce ustanovení § 224 odst. 1 poslední věty insolvenčního zákona) musí být uveden důvod soupisu.

31. Od právních poměrů rozebraných v R 127/2012 se tato věc liší tím, že v době rozhodné z pohledu R 127/2012 (leden 2009) neobsahoval jednací řád pro insolvenční řízení náležitosti vyrozumění o soupisu majetkové podstaty. Tato úprava (§ 13a) se v návaznosti na doplnění zmocňovacího

ustanovení (§ 431 písm. a/ insolvenčního zákona) provedené s účinností od 1. ledna 2014 zákonem č. [294/2013](#) Sb., kterým se mění zákon č. [182/2006](#) Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. [312/2006](#) Sb., o insolvenčních správcích, ve znění pozdějších předpisů, objevila v jednacím řádu pro insolvenční řízení rovněž až s účinností od 1. ledna 2014 [po novele provedené vyhláškou č. [397/2013](#) Sb., kterou se mění vyhláška č. [311/2007](#) Sb., o jednacím řádu pro insolvenční řízení a kterou se provádějí některá ustanovení insolvenčního zákona, ve znění vyhlášky č. [70/2011](#) Sb.].

32. Poměřováno zákonnou úpravou (§ 224 odst. 1, § 225 odst. 1 až 3 insolvenčního zákona), jejím výkladem (R 127/2012) a náležitostmi předepsanými vyrozumění o soupisu ustanovením § 13a jednacím řádu pro insolvenční řízení na základě zmocnění obsaženého v § 431 písm. a/ insolvenčního zákona, je zjevné, že vyrozumění o soupisu ze dne 25. července 2018 (jak reprodukováno v odstavci 23. výše) je nepřesné v označení insolvenčního soudu [identifikuje Krajský soud v Hradci Králové jako soud, který zjistil úpadek dlužníka a prohlásil konkurs na jeho majetek, leč nevysvětluje, že tento soud je aktuálně (rozuměj v době vyrozumění o soupisu) „insolvenčním soudem“, u kterého má být podána vylučovací žaloba], a v rozporu s ustanovením § 13a odst. 1 písm. d/ jednacím řádu pro insolvenční řízení neobsahuje důvod (odůvodnění) zahrnutí věci do soupisu majetkové podstaty dlužníka.

33. K zodpovězení tak zůstává otázka, zda nesprávný postup žalovaného (insolvenčního správce dlužníka) v konkrétním případě vyvolal (způsobil) újmu na procesních právech žalobce (coby adresáta vyrozumění o soupisu). Samotná okolnost, že insolvenční správce formuloval některou z předepsaných náležitostí vyrozumění o soupisu nepřesně či neúplně, respektive, že některou z předepsaných náležitostí neuvedl ve vyrozumění o soupisu vůbec, totiž v situaci, kdy adresát vyrozumění o soupisu vylučovací žalobu podal, neznamená (nemusí znamenat), že jde o poučení, které nevyvolalo požadované procesní následky. Vždy je zapotřebí přihlídnout ke smyslu a účelu konkrétní poučovací povinnosti a ke konkrétním okolnostem dané věci, tedy k tomu, zda poskytnuté poučení

- byť beze zbytku nevyhovuje shora vymezeným kritériím - přesto umožní účastníku řízení realizovat potřebná procesní práva nebo povinnosti. Jinak řečeno, to, zda insolvenční správce splní svou poučovací povinnost dle § 224 odst. 1 a § 225 odst. 1 až 3 insolvenčního zákona, závisí na posouzení, zda případné nedostatky při plnění poučovací povinnosti nebyly na újmu procesních práv osoby, která tvrdí, že označený majetek neměl být zahrnut do soupisu majetkové podstaty (adresáta vyrozumění o soupisu a tedy adresáta příslušného poučení). Ještě jinak řečeno, jestliže dotčená osoba (adresát vyrozumění o soupisu) mohla na základě poskytnutého poučení odpovídajícím způsobem uplatnit svá procesní práva, popřípadě vykonat své procesní povinnosti, není z hlediska zachování práva na spravedlivý proces podstatné, že případně šlo o poučení, které není zcela bez vad (srov. mutatis mutandis např. též usnesení Nejvyššího soudu ze dne 2. prosince 2021, sen. zn. 29 NSČR 64/2020).

34. Nejvyšší soud nemá v daném skutkovém rámci pochyb o tom, že dovolatel (ač není osobou s právnickým vzděláním) neutrpěl jako adresát vyrozumění o soupisu žádnou újmu na svých procesních právech v důsledku toho, že předmětné vyrozumění výslovně neuvádí, že „insolvenčním soudem“, u kterého má být podána vylučovací žaloba, je (v době vyrozumění o soupisu) Krajský soud v Hradci Králové (tamtéž identifikovaný jako soud, který zjistil úpadek dlužníka a prohlásil konkurs na jeho majetek). Ač je vyrozumění v dotčeném ohledu nepřesné (neúplné), z vylučovací žaloby správně podané právě u insolvenčního soudu se podává, že důvod, pro který ji dovolatel podal až 23. května 2019, netkvěl v nevědomosti dovolatele o tom, co znamená výraz „insolvenční soud“, nýbrž v jeho přesvědčení, že lhůta uvedená ve vyrozumění o soupisu mu začala běžet až od okamžiku, kdy získal aktivní věcnou legitimaci k vedení sporu (srov. článek II. odst. 4 vylučovací žaloby).

35. S účinností od 1. ledna 2014 pak již nelze převzít (v soudní praxi, jež se pojí s vyrozuměním o

soupisu učiněným od uvedeného data, použit) závěr, že uvedení důvodu, pro který insolvenční správce sepsal majetek, k němuž uplatňuje svá práva třetí osoba, do majetkové podstaty, není podstatnou náležitostí vyrozumění o soupisu (formulovaný v R 127/2012). Je tomu tak právě proto, že ustanovení § 13a odst. 1 písm. d/ jednacího řádu pro insolvenční řízení (na základě zmocnění obsaženého v § 431 písm. a/ insolvenčního zákona) odůvodnění zahrnutí věci, práva, pohledávky a jiné majetkové hodnoty do soupisu majetkové podstaty, jako náležitost vyrozumění, výslovně předepisuje. Také v tomto případě však Nejvyšší soud nemá pochyb o tom, že dovolatel pro (zjevnou) absenci této náležitosti neutrpěl jako adresát vyrozumění o soupisu žádnou újmu. Vylučovací žalobu totiž od počátku koncipoval jako střet s vlastnickým právem dlužníka (coby důvodem soupisu); srov. článek II. odst. 4 poznámku pod čarou č. 1 vylučovací žaloby.

36. Tomu, aby se počátek běhu lhůty k podání vylučovací žaloby odvíjel od doručení vyrozumění o soupisu z 25. července 2018, tedy v poměrech dané věci nepřekážela ani neúplnost označení insolvenčního soudu, ani absence údaje o důvodech soupisu pozemku. O případ srovnatelný s těmi, na něž dovolatel poukazoval prostřednictvím označených nálezů Ústavního soudu, nejde; nálezy se týkaly aplikace § 250m odst. 2 o. s. ř. ve znění účinném do 31. prosince 2002 a insolvenční zákon neobsahuje úpravu, jež by s nepřesnostmi vyrozumění o soupisu nebo s absencí některé z jeho náležitostí automaticky (bez zřetele k tomu, zda nesprávný procesní postup adresáta písemnosti měl v takovém pochybení původ) spojovala prodloužení lhůty k podání vylučovací žaloby nebo potlačení účinků takového vyrozumění. Dovolání tedy potud není opodstatněné.

K otázce č. 2 (vliv aktivní věcné legitimace vylučovatele na běh lhůty k podání vylučovací žaloby)

37. Ve vztahu k této otázce dovolatel prosazuje názor, že vyrozumění o soupisu lze účinně učinit (s účinky zahájení běhu lhůty k podání vylučovací žaloby) jen vůči osobám, jimž k okamžiku doručení vyrozumění svědčí aktivní věcná legitimace k podání vylučovací žaloby (srov. dovolací argumentaci shrnutou v odstavci 11. výše). S takto pojatou argumentací lze souhlasit, k výsledku pro dovolatele příznivému však sama o sobě nevede. Legitimace vylučovatele k podání vylučovací žaloby je totiž (podle ustálené judikatury Nejvyššího soudu) dána již tím, že majetek, o jehož vyloučení jde, insolvenční správce zařadil (zapsal) do soupisu majetkové podstaty dlužníka; srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. října 2015, sp. zn. 29 Cdo 683/2011, uveřejněný pod číslem 116/2016 Sb. rozh. obč. (dále jen „R 116/2016“). Tato podmínka byla v dané věci rovněž splněna (pozemek je sepsán v majetkové podstatě dlužníka od 30. dubna 2013). Dovolatel zjevně dovozuje, že legitimaci k podání vylučovací žaloby měl nejdříve od doby, kdy nabyl právo vylučující soupis pozemku do majetkové podstaty, což závěru obsaženému již v R 116/2016 odporuje (dovolatel ostatně tento judikatorně ustálený závěr v dovolání pro účely případné polemiky ani nezmiňuje).

38. Dovolání je přesto důvodné.

39. Z ustanovení § 224 odst. 1 insolvenčního zákona se podává, že o zahrnutí určitého majetku do soupisu majetkové podstaty dlužníka má insolvenční správce písemně vyrozumět:

[1] majitele (vlastníka) sepsaného majetku, není-li jím dlužník (k tomu srov. i usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. listopadu 2021, sen. zn. 29 NSČR 28/2020);

[2] v případě, že tento majetek zahrnul do majetkové podstaty jako majetek ve vlastnictví dlužníka, osobu, která k majetku uplatňuje právo vylučující soupis (lhostejno, zda domnělé nebo skutečné).

V prvním případě tak učiní (má učinit) poté, co do soupisu poznamená, komu sepisovaný majetek náleží, ve druhém případě poté, co do soupisu poznamená, kdo k sepsanému majetku uplatňuje své

právo.

40. V právní praxi rovněž není pochyb o tom, že (zejména tam, kde vlastnictví sepsaného majetku neosvědčuje zápis ve veřejném rejstříku) důvod přičinit v soupisu příslušnou poznámku a vyhotovit písemné vyrozumění může nastat (skutečnosti osvědčující, že byl sepsán majetek jiné osoby než dlužníka, nebo skutečnosti zakládající spornost soupisu, ač majetek byl a je sepsán jako dlužníkův, vyjdou najevo) později, než v době vlastního soupisu [což je (má být) i tento případ].

41. V poměrech dané věci všechny soupisy majetkové podstaty dlužníka předložené žalovaným insolvenčnímu soudu a zveřejněné v insolvenčním rejstříku (B-2, zveřejněn 30. května 2013, B-76, zveřejněn 3. května 2018, B-80, zveřejněn 29. ledna 2019, B-81, zveřejněn 30. dubna 2019, B-82, zveřejněn 2. července 2019, B-83, zveřejněn 4. října 2019, B-84, zveřejněn 17. ledna 2020, a B-90, zveřejněn 6. dubna 2020) udávají jako důvod soupisu pozemku, že jde o majetek dlužníka, žádný z nich však neobsahuje poznámku o spornosti soupisu, respektive poznámku o tom, kdo k sepsanému majetku uplatňuje své právo [jejíž součástí logicky je (má být) i údaj, o jaké „uplatňované“ právo jde]. Důvod, pro který žalovaný zaslal dovolateli písemné vyrozumění z 25. července 2018, se nepodává ani z onoho vyrozumění. Z vyjádření žalovaného v této věci (podání z 2. července 2019, č. l. 14-17) však lze dovozovat, že ten pokládal za „právo“, respektive „jiný důvod“, jenž může vést k vyloučení pozemku ze soupisu majetkové podstaty, již závazek dlužníka (podle kupní smlouvy) převést vlastnické právo k pozemku na dovolatele, případně okolnost zahájení vkladového řízení za účelem vkladu vlastnického práva podle kupní smlouvy žalobcem.

42. Judikatura Nejvyššího soudu je ustálena v závěru, podle kterého při vzniku vlastnického práva k nemovitostem evidovaným v katastru nemovitostí na základě smlouvy je třeba rozlišovat právní důvod nabytí vlastnického práva (titulus adquirendi) a právní způsob jeho nabytí (modus adquirendi). Smlouva o převodu nemovitostí (zde kupní smlouva) představuje tzv. titulus adquirendi. I když z takové smlouvy vznikají jejím účastníkům práva a povinnosti, ke vzniku vlastnického práva podle ní ještě nedochází; ten nastává (modus adquirendi) až vkladem (intabulací) vlastnického práva do katastru nemovitostí [srov. § 133 odst. 2 zákona č. [40/1964](#) Sb., občanského zákoníku (dále jen „obč. zák.“), ve znění účinném v době uzavření kupní smlouvy].

43. Jinak řečeno, kupní smlouva, kterou se převádí nemovitost, jež je předmětem evidence v katastru nemovitostí, nemá účinek převodní, ale pouze účinek obligační. Zavazuje zcizitele (prodávajícího) k tomu, aby vlastnictví věci na nabyvatele (kupujícího) dalším úkonem, který je právně uznávaným způsobem převodu vlastnictví, převedl. Srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. ledna 2006, sp. zn. 29 Odo 312/2003, uveřejněný pod číslem 57/2007 Sb. rozh. obč., jenž potud vychází ze závěrů obsažených v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 25. února 1999, sp. zn. 2 Cdon 848/97, uveřejněného pod číslem 17/2000 Sb. rozh. obč.

44. V době vyrozumění o soupisu působily (mohly působit) pouze obligační účinky kupní smlouvy, což znamenalo, že dovolatel tehdy nebyl vlastníkem pozemku. Skutečnost, že proces převodu vlastnického práva k pozemku mohl být stále dokončen dovolatelovým návrhem na zahájení vkladového řízení, na jehož základě (při povolení vkladu vlastnického práva) mohl nastat věcněprávní (převodní) účinek kupní smlouvy, vlastnické právo dlužníka nezpochybňovala a právem nebo „jiným důvodem“ vylučujícím soupis nebyla; srov. v insolvenčních poměrech např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. září 2019, sen. zn. 29 ICdo 12/2018 a předtím (ve srovnatelných konkursních poměrech upravených zákonem č. [328/1991](#) Sb., o konkursu a vyrovnání) např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. dubna 2008, sp. zn. 29 Odo 750/2006.

45. V době vyhotovení vyrozumění o soupisu tedy právní skutečností způsobilou zpochybnit soupis pozemku do majetkové podstaty dlužníka jako majetku dlužníka objektivně vzato nebyla kupní smlouva (s pouze obligačními účinky) a nebyl jí ani návrh na vklad vlastnického práva podle kupní

smlouvy podaný dovolatelem (kupujícím) 20. července 2018. Žádný takový důvod (důvod vyrozumět dovolatele o soupisu s účinky spuštění počátku běhu lhůty k podání vylučovací žaloby) není (nebyl) objektivně seznatelný ani ze soupisu majetkové podstaty dlužníka, neboť ten (ač v aktualizovaných verzích předkládán insolvenčnímu soudu v průběhu insolvenčního řízení opakovaně) dodnes neobsahuje (v rozporu s § 224 odst. 1 insolvenčního zákona) žádnou poznámku, na jejímž základě by bylo usuzovat, že žalovaný (coby insolvenční správce dlužníka) měl důvod vyrozumět dovolatele o soupisu a současně důvod očekávat, že tímto postupem odstraní „spornost“ soupisu pozemku.

46. Neměl-li postup insolvenčního správce (to, že dovolatele písemně vyrozuměl o soupisu pozemku) podklad ve skutečnostech, jež byly způsobily takový soupis zpochybnit a neplynuly-li takové skutečnosti ani ze soupisu majetkové podstaty (pro absenci poznámky, kterou měl insolvenční správce v souladu s § 224 odst. 1 insolvenčního zákona soupis opatřit), pak zaslání (úpravou obsaženou v § 224 odst. 1 insolvenčního zákona nepodložené) vyrozumění o soupisu nemohlo spustit ani počátek běhu propadlé lhůty k podání vylučovací žaloby a podaná žaloba je tudíž včasná.

47. Právní posouzení věci soudy nižších stupňů, tedy v dotčeném ohledu není správné.

48. Vzhledem k výše uvedenému Nejvyšší soud, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), maje za splněné podmínky uvedené v § 243d odst. 1 písm. b/ o. s. ř., změnil napadené rozhodnutí v tom duchu, že vylučovací žaloba se neodmítá.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Náhrada škody zaměstnancem](#)
- [Likvidace dědictví](#)
- [Jistota](#)
- [Insolvenční řízení](#)
- [Exekuce](#)
- [Započtení](#)
- [Reorganizace](#)
- [Soudní poplatky \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Spotřebitel \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správa společné věci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správní řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)